

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

GELİR DAĞILIMI

Bilgi Raporu

Ekonomik Arařtırmalar ve Proje M¼d¼rl¼ę¼

KONYA
Nisan, 2024
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1	GİRİŞ	3
2	GELİR DAĞILIMI	3
2.1	Gelir Dağılımı Tanımı	3
2.2	Gelir Dağılımı Türleri.....	3
2.3	Gelir Dağılımı Eşitsizlik Ölçütleri	4
2.4	Gelir Dağılımı Eşitsizliğinin Nedenleri	5
2.5	Gelirin Yeniden Dağılımı ve Bunu Sağlayan Araçlar.....	5
3	KÜRESEL GELİR DAĞILIMI	6
4	TÜRKİYE'DE GELİR DAĞILIMI	8
5	SONUÇ	13
6	KAYNAKÇA	14

1 GİRİŞ

Toplumun refahını ölçmek amacıyla kullanılan göstergelerin başında kişi başına milli gelir gelmektedir. Ancak bu oran ortalamaı gösterdiği için bireylerin milli gelirden ne kadar pay aldıklarını göstermemektedir. Refah düzeyinin daha sağlıklı değerlendirilmesi için gelir dağılımı göstergelerine bakılması gerekmektedir.

Gelir dağılımı, bir ekonomide belli dönemde yaratılan gelirin ne şekilde bölüşüldüğünü göstermektedir. Ekonomideki GSYİH'in bireyler ve üretim faktörleri arasında nasıl paylaşıldığını göstermektedir.

Gelir dağılımının adil olup olmadığının ölçülmesi için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bunlar arasında en yaygın kullanılanı kişisel gelir dağılımını ele alan Lorenz Eğrisi ve buna dayanılarak oluşturulan Gini Katsayısıdır.

Bu çalışmada, gelir dağılımının Dünya'daki ve Türkiye'deki durumu incelenecektir.

2 GELİR DAĞILIMI

2.1 Gelir Dağılımı Tanımı

Gelir dağılımı, bir ülkede yaşayan bireyler tarafından üretilen mal ve hizmetlerden elde edilen toplam gelirin, yine o ülkedeki bireylere paylaştırılmasını veya bölüşümünü ifade etmektedir.

Gelir dağılımı, ekonomide toplam gelirin ekonomik kesimler arasındaki oransal dağılımıdır. Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH)'nin büyüklüğünden çok gelir dağılımı ile ilgilidir. Gelir dağılımı, ekonomik terim olarak milli gelirin paylaşımı olarak ifade edilebilir.

Gelir dağılımı, TÜİK tarafından yürütülen "Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması"na dayanılarak ortaya konmaktadır. Bu çalışmada, gelir dağılımının yanı sıra yoksulluğun düzeyi, yaşam koşulları ve sosyal dışlanmaya ilişkin de bilgiler sunulmaktadır.

Gelir Dağılımı İstatistiklerinin hesaplandığı Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması 2023 yılı sonuçlarına ilişkin gelir bilgileri, bir önceki takvim yılı olan 2022 yılını referans almaktadır. Gelir hesaplamalarında; hanehalkı gelirleri, büyüklüğü ve kompozisyonu dikkate alınarak eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine dönüştürülmektedir.

2.2 Gelir Dağılımı Türleri

Gelir dağılımını sınıflandıran dört açıklamanın hiçbiri birbirinden bağımsız değildir. Birinde gerçekleşen değişim, diğerlerini de etkilemektedir. Fonksiyonel gelir dağılımı ekonominin sektörel yapısına bağlıyken, sektörel olarak ekonominin durumu bölgesel gelir dağılımını ortaya çıkarmaktadır. Kişisel gelir dağılımı da bunların sonuçlarına göre şekillenmektedir.

Gelir dağılımı, dört gruba ayrılmaktadır. Bunlar şu şekilde sıralanmaktadır:

- **Fonksiyonel Gelir Dağılımı:** Bir ülkede yaratılan gelirin üretim faktörleri (ücret, faiz, rant ve kar) arasındaki paylaşımını göstermektedir.
- **Kişisel Gelir Dağılımı:** Bir ülkede yaratılan gelirin nüfusu oluşturan kişiler arasındaki paylaşımını göstermektedir.

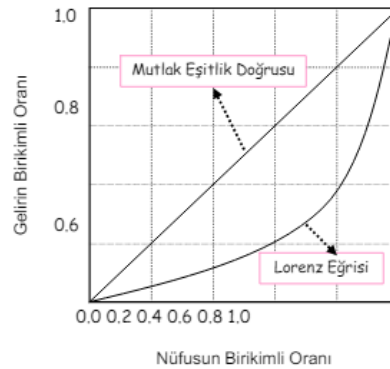
- **Sektörel Gelir Dağılımı:** Bir ülkede yaratılan gelirin ekonominin temel sektörleri arasındaki (sanayi, tarım, hizmetler vb.) dağılımını göstermektedir.
- **Bölgesel Gelir Dağılımı:** Bir ülkede yaratılan gelirin farklı bölgeler arasındaki paylaşımını göstermektedir.

2.3 Gelir Dağılımı Eşitsizlik Ölçütleri

Bir ülkenin ekonomik büyüklüğünden daha önemli olan elde edilen bu gelirin paylaşım şekli ve topluma yansımadır. Ülkedeki nüfusun bir bölümünün milli gelirden aldığı pay diğer bölümünden farklı olması durumunda gelir dağılımı eşitsizliğinden söz edilmektedir.

Gelir eşitsizliği ise bir ülkedeki gelir dağılımının o ülkedeki bireyler tarafından eşit ve adil olarak bölüşülmediğinin kanıtıdır. Gelir dağılımı ölçme yöntemleri şunlardır:

- **Yüzde Paylar Analizi:** Bu yöntemle göre gelir dağılımını ölçmek için ülke nüfusu %5, 10 ve 20'lik gruplara ayrılır ve bu oranların milli gelirden aldıkları pay hesaplanır. Genelde ülke %20 beş eşit gruba bölünerek yapılır. Bu analiz, gelir dağılımını tablo halinde sunmaktadır.
- **Lorenz Eğrisi:** Gelir dağılımını bir diyagram üzerinde gösterir. Eğrideki yatay eksen nüfusun yüzdesini, dikey eksen ise ülkedeki kişisel gelir yüzdesini göstermektedir. Mutlak eşitlik doğrusu kareyi 45 derecelik açıyla kesen çizgiyi, Lorenz eğrisi ise gelir dağılımı durumunu göstermektedir. Herkesin eşit pay alması durumunda Lorenz eğrisi ile mutlak eşitlik doğrusu bütünleşir. Gelir dağılımında eşitsizlik arttıkça Lorenz eğrisi, mutlak eşitlik doğrusundan uzaklaşmaktadır.

- **Gini Katsayısı:** Lorenz Eğrisinden türetilen Gini Katsayısı, “mutlak eşitlik doğrusuyla Lorenz Eğrisi arasındaki kalan alanın mutlak eşitlik doğrusu altında kalan üçgenin alanına oranı” olarak tanımlanır. Gini Katsayısı, 0 ile 1 arasında değer almaktadır. Sıfıra yaklaştıkça eşitsizlik azalırken 1'e yaklaştıkça arttığı anlamına gelmektedir. Gini katsayısının 0,20 altında olması düşük eşitsizliği, 0,20-0,50 arasında olması orta düzeyde eşitsizliği, 0,50'nin üzerinde olması ise yüksek eşitsizliği göstermektedir.

- **Pareto Katsayısı:** Belirli bir gelir düzeyiyle bu geliri veya daha fazlasını elde edenlerin sayısı arasında belirli bir ilişki olduğu varsayımına dayanmaktadır. Bu katsayı, gelir düzeyi yükseldikçe kişilerin üst gelir grubuna yükselme olasılığının nasıl arttığını yaklaşık olarak gösteren bir ölçü

olarak da yorumlanmaktadır.

- **Ters U Hipotezi:** Kuznets'in 1955 yılında geliştirdiği hipoteze göre, gelir düzeyi arttıkça eşitsizlik önce artmakta sonra ise azalmaktadır. Bu ilişki ters U hipotezi olarak ifade edilmekte ve gelir dağılımını ve gelir düzeyini gösteren eğri, Kuznets eğrisi olarak ifade edilmektedir.
- **Atkinson Eşitsizlik Ölçüsü:** Atkinson'un sosyal refah fonksiyonunda toplumun eşitsizliğe verdiği değer sıfır ila sonsuz arasında yer almaktadır. Bu ağırlığın sıfır olması toplumun gelir dağılımına duyarsız olduğu, ağırlığın sonsuz olması ise toplumun sadece en düşük gelir gruplu kişilerle ilgilendiğini göstermektedir.

2.4 Gelir Dağılımı Eşitsizliğinin Nedenleri

Gelir dağılımı eşitsizliğinin nedenleri şu şekilde sıralanabilir:

1. **Servet dağılımındaki eşitsizlik:** Gelir dağılımı eşitsizliğinin en önemli sebebidir. Gelir tasarrufları artırarak servet oluşumu sağlanmakta ve servette gelir getirici faaliyetler için yatırım aracı olmaktadır. Bu nedenle yüksek gelire sahip kişilerin daha yüksek kazanç elde etme imkanı varken dar gelirlerin kendi geçimlerini sağladığı için servet sahibi olamamakta ve aradaki makas açılmaktadır.
2. **Ülke ekonomisi:** Ekonomi politikaları, her ne kadar büyüme üzerine odaklansa da gelir dağılımının daha adaletli olmasını hedeflemektedir. İstenen servetin belli ellerde toplanmasından ziyade hane halkına adil dağıtılmasıdır.
3. **Emeğin Dağılımı:** İnsanların farklı kabiliyet ve becerileri bulunmaktadır. Bundan dolayı farklı beceri ve yeteneklere bağlı olarak farklı ücretlere sebep olmaktadır.
4. **Demografik Faktörler:** Nüfus artış hızının fazla olması, eğitim, sağlık hizmetlerin sınırlı olmasına ve düşük gelirli insanların bunlardan yararlanamamasına neden olmaktadır.
5. **Göç:** Nüfus hareketliliğinin olduğu ülkelerde göç alan ve göç veren yerlerde ekonomik dengesizlik yaşanır. Bu dengesizlik, göç veren yerlerde ortalama gelirin artması, alan yerlerde ise azalmasına neden olur.
6. **Küreselleşme:** Küreselleşme nedeniyle ülkelerin birbirine bağlı olması sonucunda bir ülkede yaşanan krizin onunla ilişkili diğer ülkelerde de kriz yaşanmasına neden olur.

2.5 Gelirin Yeniden Dağılımı ve Bunu Sağlayan Araçlar

Gelirin yeniden dağılımı, gelir/servet dağılımındaki eşitsizlikleri azaltmak amacıyla, gelir veya servetin kullanımının politik tedbirlerle değiştirilmesi sürecidir. Devlet, doğrudan piyasa ekonomisinin işleyişine müdahale ederek birincil dağılımı değiştirebileceği gibi, birincil dağılım sonuçlarını da değiştirebilir. Gelirin yeniden dağılımı dikey ve yatay olmak üzere iki şekildedir.

Dikey Yeniden Dağılım; Yüksek gelir gruplarından, düşük gelir gruplarına doğru farklı gelir grupları arasındaki eşitsizliği gidermek için yapılan gelir akımıdır. Vergi sistemleri ve kamu harcamaları şeklinde görülmektedir. Ayrıca devletin doğrudan piyasaya yönelik uyguladığı asgari

ücret politikaları da vardır.

Yatay Yeniden Dağılımı; Aynı gelir grubuna sahip haneler arasında gelir akımının sağlanmasıdır. Amacı ihtiyacı daha fazla olanın yoksulluğa düşmesini engellemektir. Kişilere kamusal sosyal yardım yapılması veya vergi indirimde bulunulması şeklinde görülmektedir. Çalışanlara prim ödemeleri sonucunda geri dönen bir gelir ve çalışmayanlar, çalışamayacak durumda olanlara (yaşlılar, engelliler) kamusal yardımı ön gören bu sistemle bir sosyal sigorta sağlanmış olmaktadır. Yine bu yöntemle kaynakların %15-20'si yeniden dağılmaktadır.

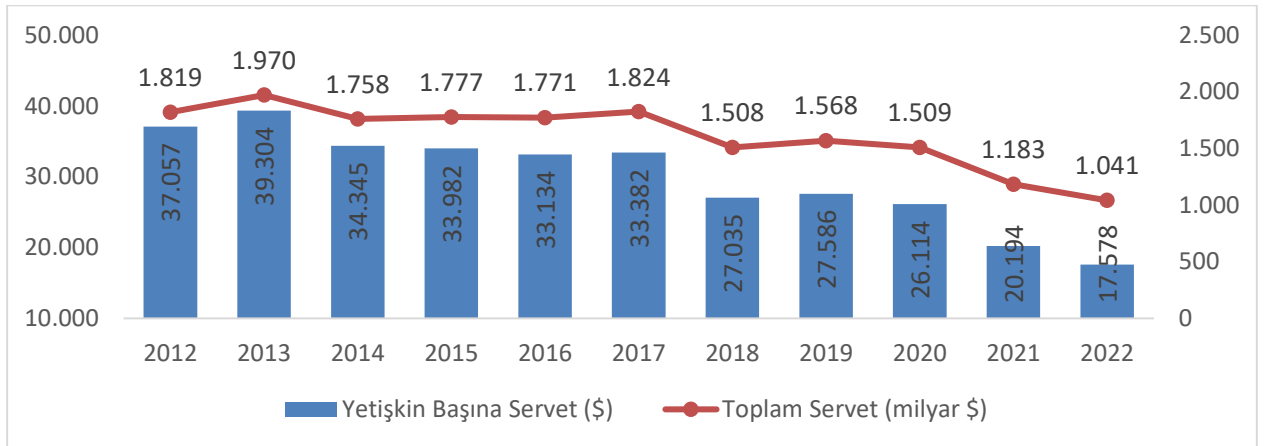
3 KÜRESEL GELİR DAĞILIMI

Credit Suisse ve UBS tarafından yayımlanan “Küresel Servet Raporu 2023” raporuna göre 2022 yılında küresel servet bir önceki yıla göre 11,3 trilyon dolar (toplam servetin %2,4'ü) gerileyerek 454,4 trilyon dolara düştü. Bu düşüş 2008 küresel krizden sonra yaşanan ilk düşüş olarak kayıtlara geçti. Küresel düzeyde kişi başı servet ise bir önceki yıla göre %3,6 azalarak 84.718 dolara gerilemiştir. Raporda bu düşüşte ABD dolarını birçok para birimine karşı değerlenmesinin etkili olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, dolardaki değerlenmeden en çok etkilenen ülkenin Türkiye olduğu belirtilmiştir. Türk Lirası dolar karşısında 2022 yılında %46 değer kaybetmiştir.

Rapora göre 2022 yıl sonu itibariyle Türkiye’de hane halklarının toplam serveti 1 trilyon 41 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Ülkenin toplam serveti TL’deki değer kaybının etkisiyle yıllık 142 milyar dolar erimiştir. Türkiye’nin serveti yıllık %12 azalırken küresel servetten alınan pay %0,2’ye gerilemiştir.

Son 10 yıllık süreçte Türkiye’deki hane halklarının serveti 2013 yılında 1 trilyon 970 milyar dolara ile zirveyi görmüştür. Aradan geçen 9 yılda 929 milyar dolarlık servet kaybı yaşanmıştır. Ayrıca, 2013 yılında Türkiye’nin küresel servetten aldığı pay %0,7 iken 2022 yılında bu oran %0,2’ye gerilemiştir. Yetişkin başına düşen servet miktarı 2012 yılında 37.057 dolardan 2022 yılında 17.578 dolara gerilemiştir.

Türkiye’de Yıllara Göre Toplam Servet ve Yetişkin Başına Servet

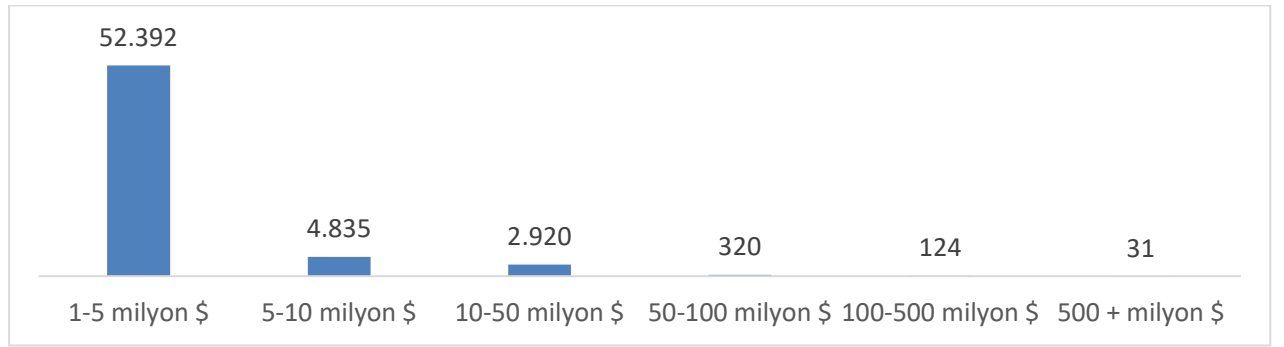

Kaynak: World Wealth Report 2023

Küresel Servet Raporuna göre 2022 yılında Türkiye'deki toplam milyoner sayısı 60.622 kişidir. Bu kapsamda; 500 milyon dolar ve üzeri servete sahip 31 kişi, 100-500 milyon dolar arası servete sahip 124 kişi, 50-100 milyon dolar arası servete sahip 320 kişi, 10-50 milyon dolar arası servete sahip 2.920 kişi, 5-10 milyon dolar arası servete sahip 4.835 kişi ve 1-5 milyon dolar arası servete sahip 52.392 kişi bulunmaktadır.

Türkiye'deki 1 trilyon dolarlık servetin %40'ı, nüfusun %5'ine denk gelen nüfusun elinde olduğu görülmektedir. Geriye kalan %59,2'lik pay ise nüfusun %95'lik kısmında bulunmaktadır.

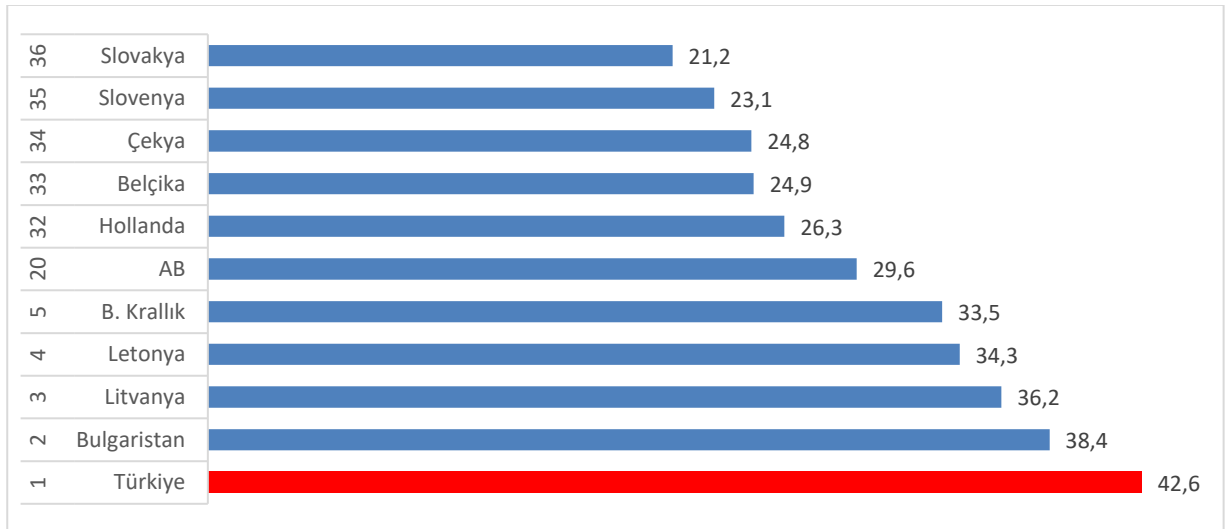
Türkiye'deki Servet Sahibi Kişilerin Dağılımı

Kaynak: World Wealth Report 2023

AB İstatistik Ofisi Eurostat verilerine göre 2022 yılında AB'de Gini katsayısı 29,6 olarak gerçekleşti. Türkiye'nin sahip olduğu 42,6 Gini katsayısı ile 36 ülke içerisinde Avrupa'da ilk sırada yer almaktadır. Avrupa Birliği ülkeleri içerisinde gelir dağılımı eşitsizliğinin en yüksek olduğu ülke Türkiye'dir. Türkiye'nin ardından Bulgaristan, Litvanya, Letonya ve Birleşik Krallık gelmektedir.

Avrupa'da Ülkeler Bazında Gini Katsayısı (İlk Beş ve Son Beş Ülke, 2022)

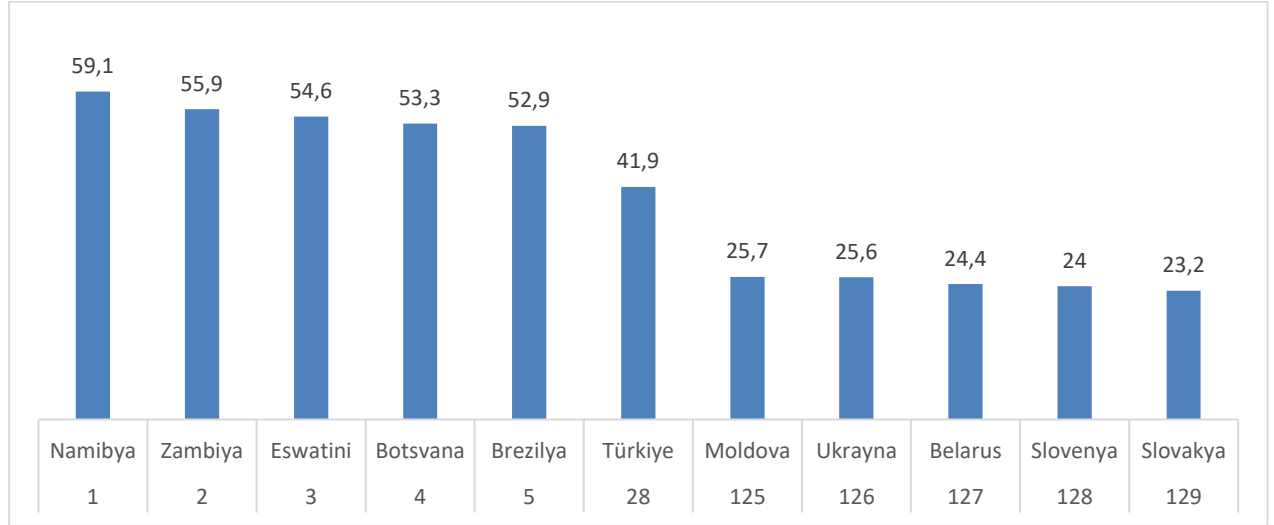

Kaynak: <https://tr.euronews.com/2024/03/12/gelir-dagilimi-esitsizligi-avrupa-lideri-turkiye-dunyada-130-ulke-icinde-28-sirada>

Dünya Bankası verileri, dünyadaki gelir dağılımı eşitsizliğini ortaya koyuyor. 2022 veya buna yakın en yakın yıl verileri dikkate alındığında, dünyada gelir dağılımı açısından en kötü ülke Namibya, Zambiya ve Eswatini olarak sıralanmaktadır.

Türkiye ise gelir dağılımı eşitsizliği bakımından 130 ülke içinde 28. sırada bulunmaktadır. Dünya Bankasına göre 2019 yılında Türkiye'nin Gini endeksi 41,9 olarak gerçekleşmiştir.

Dünya'da Ülkeler Bazında Gini Katsayısı (İlk Beş ve Son Beş Ülke, 2022)

Kaynak: <https://tr.euronews.com/2024/03/12/gelir-dagilimi-esitsizligi-avrupa-lideri-turkiye-dunyada-130-ulke-icinde-28-sirada>

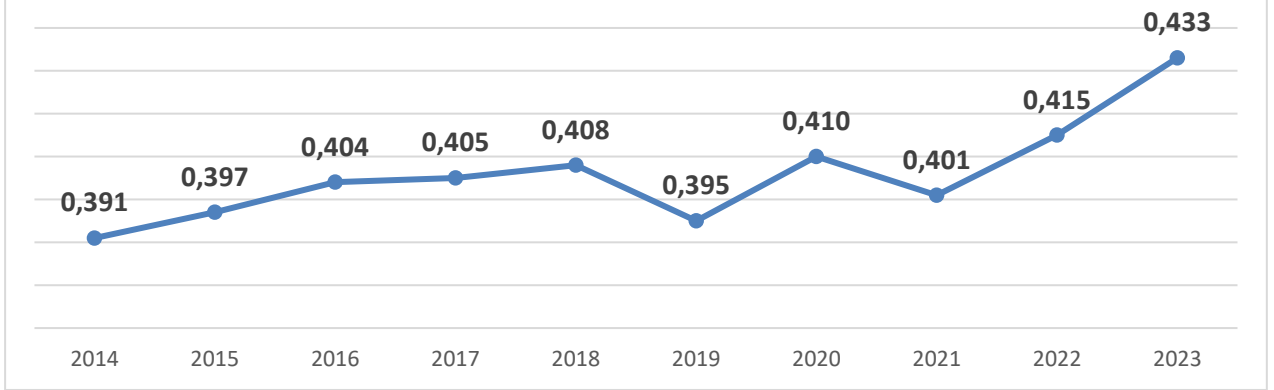
4 TÜRKİYE'DE GELİR DAĞILIMI

TÜİK tarafından yayımlanan "Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2023" çalışmasında gelir ve yaşam koşulları araştırmasındaki gelir bilgileri, 2022 yılını referans almaktadır. Gelir hesaplamalarında; hanehalkı gelirleri, büyüklüğü ve kompozisyonu dikkate alınarak eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine dönüştürülmektedir.

Gelir dağılımı eşitsizliği ölçütlerinden olan Gini katsayısı, sifıra yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, bire yaklaştıkça gelir dağılımında bozulmayı ifade etmektedir. Gini katsayısı hesabında hanenin ve fertlerin elde ettiği yıllık gelirlerin toplamından, gelir referans döneminde ödenen vergiler ve diğer hane veya kişilere yapılan düzenli transferler düşüldükten sonra bulunan hanehalkı kullanılabilir geliri kullanılmaktadır.

En son yapılan araştırma sonuçlarına göre Gini katsayısı bir önceki yıla göre 0,018 puan artış ile 0,433 olarak tahmin edilmiştir. 2014 yılında bu oranın 0,391 olduğu düşünüldüğünde, yıllara göre gelir dağılımı eşitsizliği sürekli artış göstermektedir.

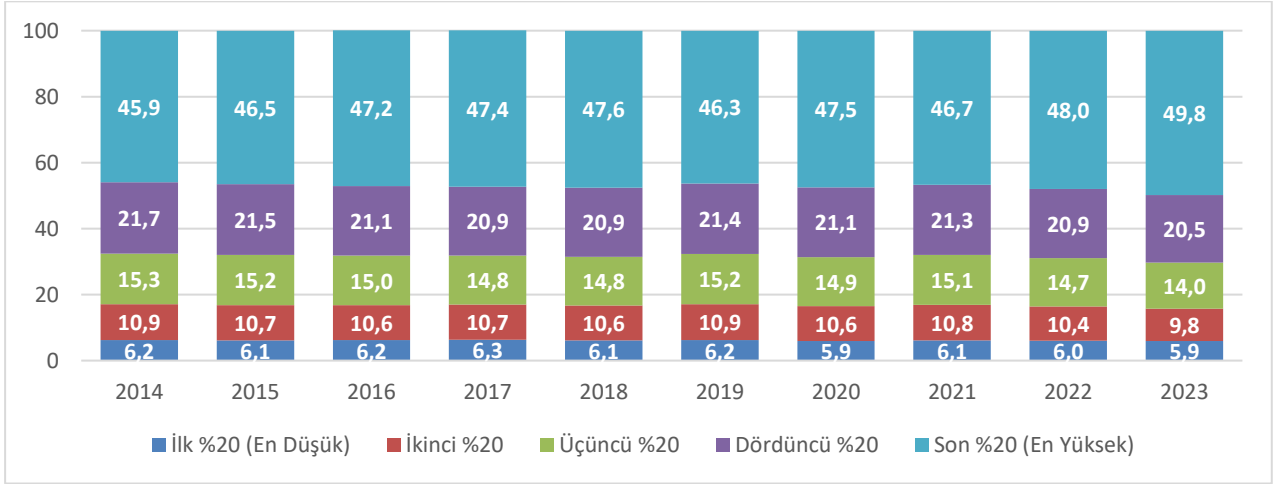
Gini Katsayısı (2014-2023)

Kaynak: TÜİK, Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2023

2023 yılındaki araştırmaya göre; en yüksek gelire sahip %20'lik grubun toplam gelirdeki aldığı pay bir önceki yıla göre %1,8 puan artarak %49,8'e, en düşük gelire sahip %20'lik grubun aldığı pay 0,1 puan azalarak %5,9 olmuştur.

Sıralı %20'lik Gruplara Göre Gelir Dağılımı (%), 2014-2023

Kaynak: TÜİK, Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2023

P80/P20 Oranı, toplumun en yüksek gelir elde eden %20'sinin elde ettiği payın en düşük gelir elde eden %20'sinin elde ettiği paya oranıdır. Bu da üst gelir grubunun, alt gelir grubu arasında kaç kat fark olduğunu göstermektedir.

Türkiye'de P80/P20 oranı 2022 yılında 7,9 iken 2023 yılında 8,4 olarak gerçekleşmiş ve üst gelir grubuyla alt gelir grubu arası fark açılmıştır.

Bölgesel düzeyde P80/P20 oranının en yüksek olduğu il 9,4 ile TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan) bölgesi iken en düşük olduğu il 5,3 ile TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın) bölgesi olmuştur. TR52 Konya Karaman Bölgesinde gelir eşitsizliği bir önceki yıla göre %2,6 oranında

artarak 7,6 düzeyine yükselmiş ve bölgeler arasında 9. sırada yer almaktadır.

P80/P20 Oranı (İlk Beş ve Son Beş Bölge)

S.	Bölge Adı	P80/P20 oranı		
		2022	2023	Fark (%)
1	TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan)	7,9	9,4	18,5
2	TR Türkiye	7,9	8,4	6,1
3	TR10 (İstanbul)	8,1	8,4	3,8
4	TR51 (Ankara)	7,0	8,4	19,1
5	TR71 (Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir)	6,5	8,2	26,2
9	TR52 (Konya, Karaman)	7,4	7,6	2,6
23	TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır)	5,3	5,7	7,4
24	TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari)	5,9	5,5	-7,6
25	TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova)	4,9	5,4	11,1
26	TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın)	4,5	5,3	17,2
27	TR63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye)	6,4	0,00	0,0

Kaynak: TÜİK, Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2023

Bölgesel düzeyde Gini katsayısının en yüksek olduğu iller; 0,449 oranıyla TR51 Ankara, 0,446 oranıyla TR10 İstanbul ve 0,435 oranıyla TR52 Konya-Karaman olarak sıralanmaktadır. Gini katsayısının en düşük olduğu bölge ise; TR81 Zonguldak, Karabük, Bartın bölgesidir.

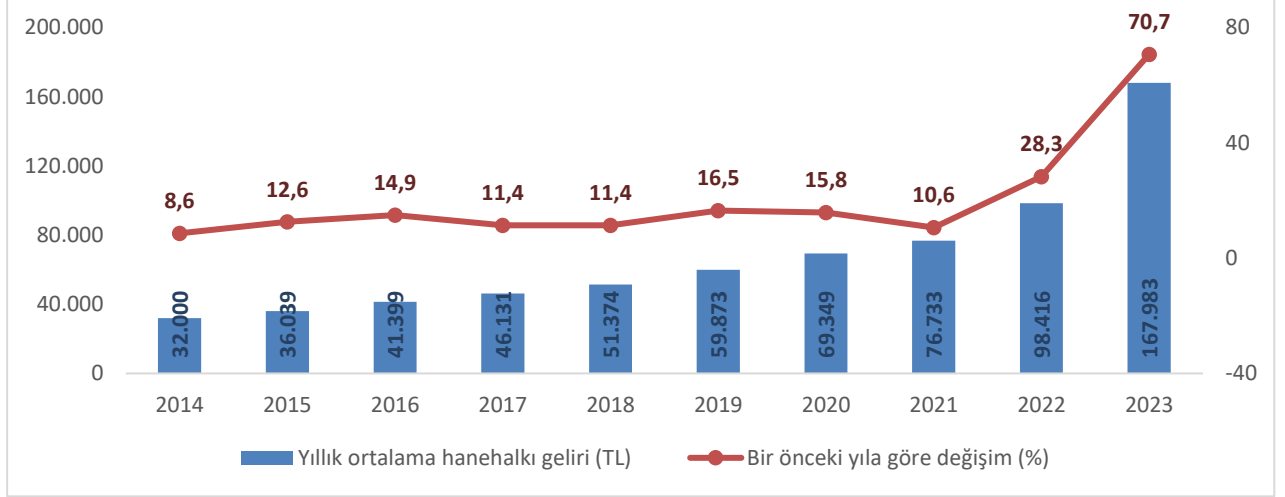
Bölgelere Göre Gini Katsayısı (İlk Beş ve Son Beş Bölge)

S.	Bölge Adı	Gini katsayısı		
		2022	2023	Fark (%)
1	TR51 (Ankara)	0,402	0,449	11,7
2	TR10 (İstanbul)	0,444	0,446	0,5
3	TR52 (Konya, Karaman)	0,413	0,435	5,3
4	TR Türkiye	0,415	0,433	4,3
5	TR71 (Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir)	0,383	0,432	12,8
23	TRB1 (Malatya, Elâzığ, Bingöl, Tunceli)	0,314	0,350	11,5
24	TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova)	0,309	0,343	11,0
25	TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)	0,363	0,343	-5,5
26	TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın)	0,295	0,342	15,9
27	TR63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye)	0,373	0,00	0,0

Kaynak: TÜİK, Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2023

Türkiye'de yıllık ortalama hanehalkı kullanılabilir geliri 2023 yılı anket sonuçlarına göre %70,7 artarak 167 bin 983 TL oldu.

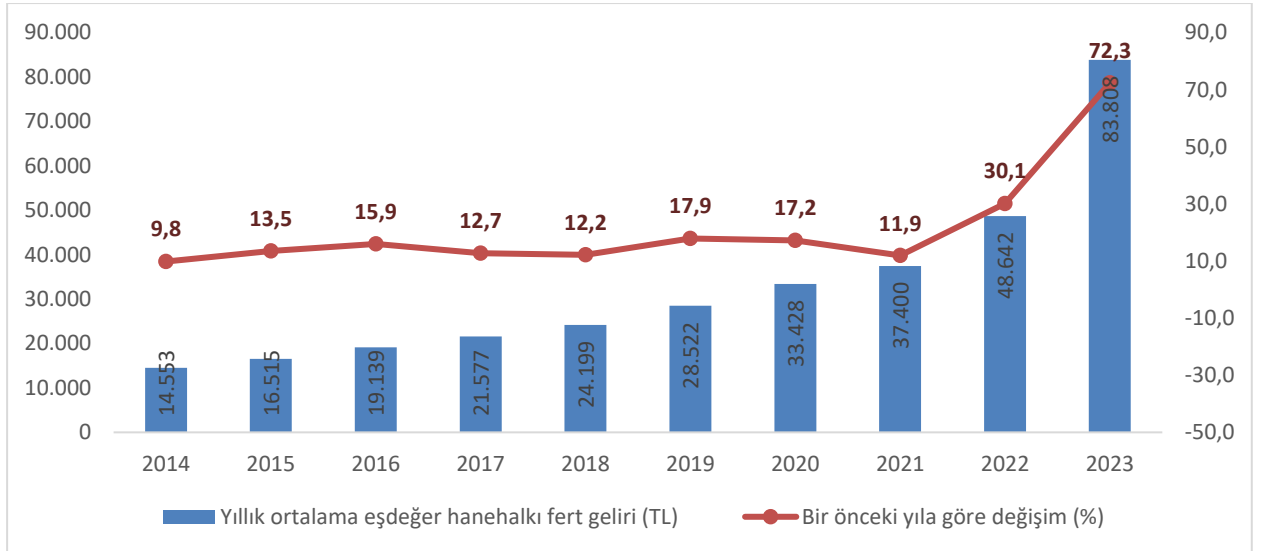
Yıllık Ortalama Hanehalkı Geliri (2014-2023)

Kaynak: TÜİK, Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2023

Türkiye'de yıllık ortalama eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert geliri bir önceki yıla göre %72,3 artarak 48.642 TL'den 83.808 TL'ye yükseldi.

Yıllık Ortalama Hanehalkı Geliri (2014-2023)

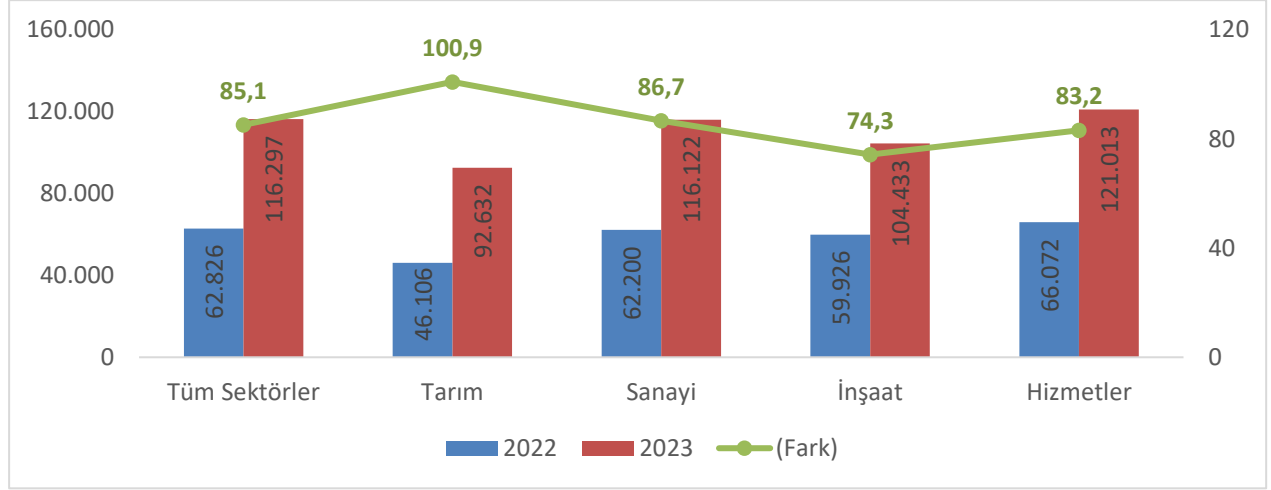

Kaynak: TÜİK, Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2023

Esas iş gelirleri sektörel ayrımda incelendiğinde; en yüksek yıllık ortalama gelirin 121.013 TL ile hizmet sektöründe, en düşük yıllık ortalama gelirin ise 92.632 TL ile tarım sektöründe olduğu görülmektedir. Bir önceki yıla göre; yıllık ortalama esas iş gelirinde en yüksek artış %100,9 ile

tarım sektöründe gözlenirken, bunu %86,7 ile sanayi sektörü izlemektedir. Diğer taraftan hizmet sektöründe %83,2, inşaat sektöründe ise %74,3 artış gözlenmiştir.

Yıllık Ortalama Esas İş Gelirleri

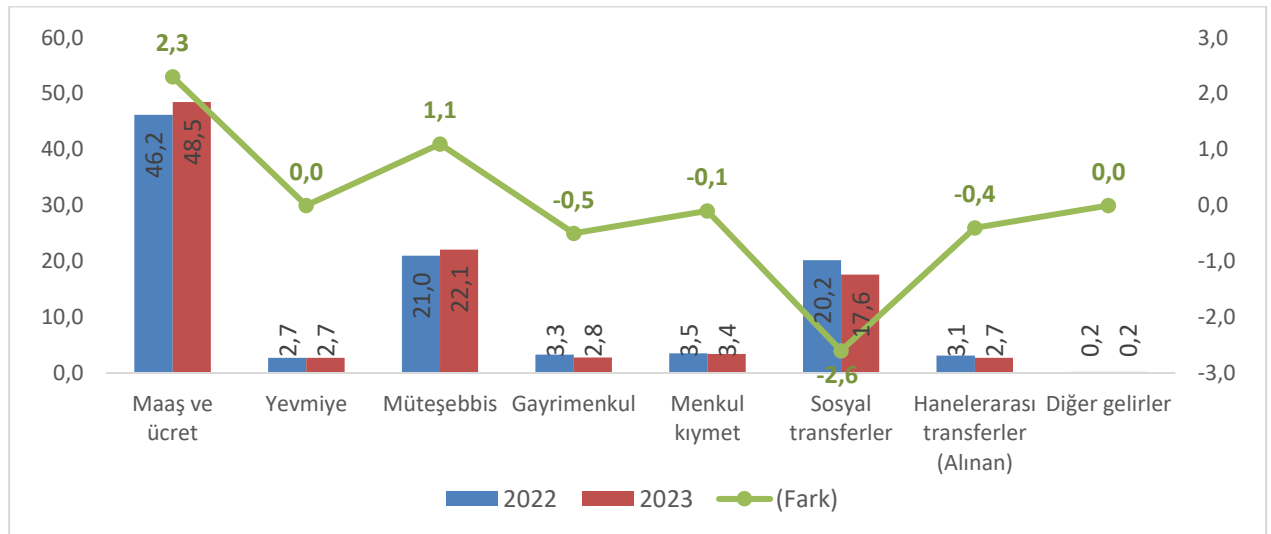

Kaynak: TÜİK, Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2023

Toplam gelir içerisinde en yüksek payı, %48,5 ile bir önceki yıla göre 2,3 puan artan maaş ve ücret geliri almıştır. İkinci sırayı %22,1 ile önceki yıla göre 1,1 puan artan müteşebbis geliri alırken üçüncü sırayı %17,6 ile önceki yıla göre 2,6 puanlık azalış gösteren sosyal transfer geliri oluşturmuştur.

Tarım gelirinin müteşebbis geliri içindeki payı %20,5 olurken, emekli ve dul-yetim aylıklarının sosyal transferler içindeki payı ise %88,4 olarak gerçekleşmiştir.

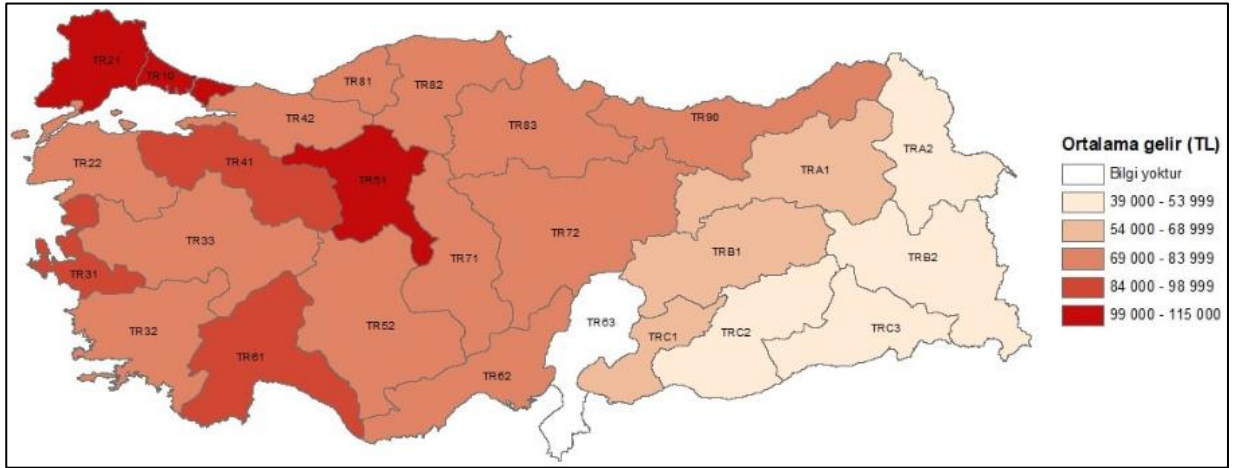
Gelir Türlerine Göre Dağılım

Kaynak: TÜİK, Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2023

Ülkemizde yaşanan deprem nedeni ile 2023 yılında TR63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye) bölgesinde çalışma yapılamamıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye’de yıllık ortalama eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert geliri 2023 yılında 83 bin 808 TL iken, İBBS 2. Düzey bölgeleri itibarıyla en yüksek olduğu bölge 114 bin 634 TL ile TR10 (İstanbul) bölgesi iken en düşük olduğu bölge 39 bin 173 TL ile TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkari) bölgesi olmuştur. TR52 Konya Karaman bölgesinde ise 2022 yılında 45.672 TL olan yıllık ortalama gelir düzeyi 2023 yılında 76.121 TL’ye yükselmiştir.

Yıllık Ortalama Gelir Bölgesel Dağılımı (TL) 2023

Kaynak: TÜİK, Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2023

5 SONUÇ

Gelir dağılımı, ülkede yaratılan milli gelirin ne kadarının toplum kesimleri tarafından bölüşüldüğünü göstermektedir. Gelir dağılımının daha adil olması, toplumdaki gelir grupları arasındaki gelir farkının az olması gerekmektedir.

Küresel Servet Raporuna göre; 2022 yılında küresel servet 454,4 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Yıllara sonra ilk kez küresel servet düzeyi düşüş göstermiştir. Bu rapora göre Türkiye’de hane halklarının toplam serveti ise 1 trilyon dolar, yetişkin başına servet miktarı ise 17.578 dolardır. Aynı şekilde rapora göre Türkiye’de 60 bin dolar milyoneri bulunmaktadır.

Gelir dağılımı ölçümünde en sık kullanılan gösterge Gini katsayısıdır. Gini katsayısının 0-1 arasında değer almaktadır. Bu katsayı 0’a yaklaşırsa gelir dağılımı eşitsizliği azalmakta, 1’e yaklaşırsa artmaktadır. Gelir dağılımı eşitsizliğinde Türkiye, Avrupa ülkeleri arasında ilk sırada, Dünya ülkeleri arasında ise 28. sırada yer almaktadır.

Gini Katsayısı, TÜİK tarafından yapılan Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması neticesinde yayımlanmaktadır. Rapora göre Türkiye’nin gini katsayısı 2022 yılında 0,415 iken 2023 yılında 0,433’e yükselmiştir. Yine bu rapora göre Türkiye’de ilk %20’lik dilimde olan kesim gelirin %6,2’sini alırken %20’lik son dilim gelirin %49,8’ini almaktadır. Bu da gelir dağılımında adaletsizliğin arttığını göstermektedir.

Türkiye'deki bölgelere bakıldığında gelir dağılımının eşitsizliğinin en yüksek olduğu bölge 0,449 ile Ankara olmuştur. Ankara'nın ardından 0,446 katsayı ile İstanbul ve 0,435 ile Konya-Karaman bölgesi gelmektedir.

6 KAYNAKÇA

- Mehmet Şengöz ve Sami Taban, Gelir Dağılımı-Tasarruf İlişkisi: Türkiye'de Hanehalkı Gelir Türünün Tasarruflar Üzerindeki Etkisi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 16, Sayı:1.
- Tahsin Karabulut, Türkiye'de Kişisel Gelir Dağılımı Araştırmalarının Analizi
- Yeşim KUBAR, Bir İktisat Politikası Amacı Olarak Gelir Dağılımı: Türkiye Örneği (1994–2007) Analizi.
- İlhan ACAR, Türkiye' De Gelir Dağılımı, HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, Cilt: 4, Yıl: 4, Sayı: 8.
- Habertürk, Türkiye'nin serveti 9 yılda yüzde 55 eridi haberi.
- TÜİK, Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2023
- Mahfi Eğilmez, Gelir Dağılımı
- <https://www.brandingturkiye.com/kuresel-servet-raporu-2023-yayinlandi/>